

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno studenta: Štefan Strapko

Název bakalářské práce: Funeral design

Spojit v návrhu designérskou kvalitu se silným sochařským výrazem není lehký úkol. Jeden cíl může popřít ten druhý v násilné kombinaci bez většího smyslu. Štefan Strapko si tohoto rizika byl vědom a pracoval s ideou promyšleně. Snažil se dosáhnout díla „na rozhraní sochy a designu“ a pokusil se přitom využít některé strategie volného umění.

Jako téma si vybral funerální design, konkrétně návrh pohřební urny: předmět velmi osobní, a přitom vyžadující nutné praktické parametry. Je až s podivem, že pro tak navýsost intimní a emocionální obsah, jako jsou ostatky zemřelého, se stále užívá odosobněná masová produkce. Na to upozorňuje autor návrhu ve svém průzkumu trhu. Uvádí nástin dostupného sortimentu urn, většinou postrádajících kvalitu vizuální i materiálovou. Pokusy o rehabilitaci funerálního designu se přitom objevují. Štefan Strapko k němu hledá osobitý přístup s určitým přesahem. Ve svém uvažování se dotýká širokých souvislostí spojených s kremací a uchováváním popela zesnulých v minulých kulturách i v současnosti. Zmiňuje různé podoby hřbitovů, náboženských obřadních zvyklostí i potřebu vyrovnat se s otázkou, jak pojmout rituál pohřbívání v sekulární společnosti, aby z něj nezmizela spiritualita. Nevyhýbá se ani pragmatické stránce věci (prostorová a energetická efektivita pohřebišť nebo širší dopady zpopelňování, ekologie).

Štefan Strapko svůj návrh staví na elementární formě, výtvarné metafoře života a smrti (vejce, buňka). Výsledný tvar je symetrický, v horním řezu rotační. Z boku je to elipsoid, seshora odkazuje k magii kruhu, symbolu dokonalosti a věčnosti. Evokuje nekonečné opakování života a smrti i provázanost živých se vzpomínkami na ty, co už odešli.

Proces navrhování pojal autor jako vlastní experimentování s materiály a technologiemi ve snaze dosáhnout maximální symbiózy urny s jejím obsahem. Od přírodního kamene, litého čediče, onyxu a skla broušeného ve hmotě se dostal až k finálnímu výběru materiálů – foukanému sklu a umělému kameni. Sklo v horní části urny svou průsvitností a nehmotností symbolizuje prázdno, transcendentální podstatu smrti, dematerializaci tělesné schránky či to, co nazýváme nesmrtelnou lidskou duší. Umělý kámen svou vahou a stabilitou tvoří opozici, vyzařuje racionalitu a zosobňuje hmotný svět, ve kterém se pohybujeme za života a v němž hledáme jistotu. Evidentní je autorova obeznámenost s řemeslnými postupy, s nimiž nezachází náhodně. Pracuje s kontrastem a „dialogem“ materiálů. Zásadní je zde propojení technologie výroby urny s jejím obsahem, popelem zesnulého vmíchaným přímo do směsi

umělého kamene. V tomto filozofickém konceptu se člověk po smrti stává sochou a jako jedinečná entita v ní „žije“ dál v abstraktní podobě. Urna je tak v pravém slova smyslu rituálním, silně individuálním artefaktem.

U posuzovaného návrhu se nabízí k dořešení některé prvky z formálního i obsahového hlediska. Z hlediska technologie výroby je to například nepřesnost doléhajících hran obou materiálů, což ovšem nemusí být vadou, pokud je záměrem určitá syrovost. Projekt je navíc stále ve vývoji a autor v něm plánuje pokračovat, možnosti zdokonalení detailů jsou tedy dále otevřené.

Myšlenkový koncept návrhu by určitě stál za podrobnější a dlouhodobější zpracování, což přesahuje možnosti a rozsah této bakalářské práce. Urna je produkt zcela výjimečný svou úlohou, individuální představy o pietním zacházení s lidskými ostatky se mohou diametrálně lišit, záleží na osobním postoji ke smrti. Zakonzervováním popela do umělého kamene v sobě tato urna nese jistou definitivnost. Nedořešeným aspektem je umístění urny (kolumbárium, přírodní rámeček, soukromé zátěží pro pozůstalé?), které zásadně ovlivní vyznění celého návrhu. Přesto tuto bakalářskou práci oceňuji vysoko. Štefanovi Strapkovi se podařilo vtisknout návrhu velkorysý, opravdu „sochařské“ pojetí na pomezí geometrické a organické formy. Za dobře zvolené považuji i měřítko, které zachovává rysy monumentality. Zajímavě pracuje s kontrastem vnitřního a vnějšího tvaru objektu, jenž lze vnímat i jako obraz vnějšího a vnitřního světa zesnulého. Celek je elegantní a přes svou jednoduchost nepůsobí chladně, vyvolává až meditativní dojem, je příjemný i na dotek. Zřejmý je poctivý a důsledný přístup zodpovědného designéra, snaha o aktualizaci tématu, o funkční řešení i citlivost v souznění materiálů. Autor si řešení evidentně neulehčoval a zkoumal různé cesty, aby se nakonec vydal tou, která mu dávala smysl. Přitom si prošel mnoha postupy řemeslných technologií od tvorby modelu, formování až po účast při výrobě finálního prototypu: nespoléhal na zadání výrobci, ale celý proces měl od počátku do konce pod kontrolou. Tato urna má ambici nést příběh: funguje nejen jako pietní schránka, zachovávající identitu konkrétního člověka, ale je i samostatným objektem s nespornou výtvarnou kvalitou.

Zamýšleného cíle se autorovi do značné míry podařilo dosáhnout. Spojil prvotní ideu, kontext, tvůrčí proces i autentický výraz, nešel po povrchu, má i hlubší vizi. Výsledek je působivý a přesvědčivý. Proto považuji tuto bakalářskou práci za zdařilou a téma otevřené i pro budoucnost autorského hledání Štefana Strapka.

Navrhované hodnocení: A

MgA. Lenka Stejskalová Skoumalová Dis.

Praha 2022